

49. заседание

Срѣда, 7 мартъ 1934 година.

(Открито отъ председателя А. Малиновъ въ 16 ч. 30 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Стр.	Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	833
Пигания: 1) отъ народния представител д-ръ Г. М. Димитровъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно храната на туберкулозно-болнитѣ въ гр. Стара-Загора. (Съобщение) . . .	833
2) отъ народния представител Г. Митовъ къмъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти относно резултатитѣ отъ прилагане закона за подпомагане розопроизводството. (Съобщение) . . .	833
Предложения: 1) за одобрение прехвърлянето върху „Ерѣ-Франсъ“, анонимно акционерно дружество за въздушни съобщения, съ седалище въ Парижъ, договора, сключенъ възъ основа на	
чл. 12 отъ закона за въздухоплаването, между министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ и пр. (Приемане) . . .	833
2) за отпущане еднократна държавна помощ на общината въ с. Килифаревъ, Търновска околия. (Обърнато въ законопроектъ — първо четене)	834
Законопроекти: 1) за изплащане задълженията на бѣжанцитѣ къмъ държавата съ облигации отъ 6% държавенъ заемъ отъ 1923 г. (Трето четене) . . .	837
2) за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ отъ 200 мил. лева за изплащане стойността на отчужденитѣ за държавни нужди недвижими имоти и пр. (Второ четене) . . .	837
Дневенъ редъ за следващото заседание . . .	844

Председателтъ: (Звъни) Има нужното число народни представители. Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Аврамовъ Аврамъ, Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Ачковъ Димитъръ, Бойчиновъ Михаилъ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Георгиевъ Георги, Джабаровъ Стоянъ, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Дичевъ Петко, Дойчиновъ Никола, Дочевъ Момчо, п. Захариевъ Захари, Игнатовъ Тодоръ, Икономовъ Андрей, Казанаклиевъ Георги, Каракашевъ Никола, Катърджиевъ Яни, Кафеджийски Георги, Кораковъ Крумъ, Краевъ Костадинъ, х. Лековъ х. Андрей, Лувговъ Николай, Митковъ Сеферинъ, Марулевъ Йосифъ, Найденовъ Никола, Петровъ Дойчинъ, Пиронковъ Александъръ, Савовъ Сава, Славовъ Кирилъ, Смиловъ Боянъ, Статевъ Христо, Таслаковъ Цвѣтко, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Ташевъ Димо, Филиповъ Стоянъ, Чолаковъ Христо и Чорбаджиевъ Петко)

Съобщавамъ на Народното събрание, че бюрото е решило отпускъ на следнитѣ народни представители:

По 2 дена на:

г. Никола Дойчиновъ и
г. Михайлъ Бойчиновъ.

По 3 дни на:

г. Велико Савовъ;
г. Стоянъ Джабаровъ и
г. х. Юсеинъ Тахировъ.

По 5 дни на:

г. Александъръ Пиронковъ.

Съобщавамъ на Народното събрание, че е постигнато питане отъ народния представител г. д-ръ Георги Димитровъ, адресирано до г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, въ което питане слага на министра следнитѣ въпроси: (Чете)

„1. Известно ли Ви е това, което стана въ гр. Стара-Загора съ туберкулозно-болнитѣ и какви мѣрки сте взели за на-казание на виновнитѣ, ако такива има?

2. Какви мѣрки смѣтате да вземете, за да се отговори на нуждитѣ на тежкоболнитѣ не съ административни мѣрки, а съ достатѣчна подходяща храна?“ и т. н.

Друго едно питане сжщо е депозирано въ бюрото на Камарата отъ народния представител г. Генко Митовъ до министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, въ което питане поставя следнитѣ въпроси: (Чете)

„1. Какви сж резултатитѣ отъ досегашното прилагане на закона за подпомагане на розопроизводството;

2) Какво е наличното количество на притежаваното отъ Българската земледѣлска банка розово масло;

3) Колко розово масло е продала Българската земледѣлска банка, откакто споменатиятъ законъ е въ сила?“ и т. н.

Тѣзи две питання ще бждатъ изпратени на надлежнитѣ министри, за да отговорятъ.

Минаваме къмъ точка първа отъ дневния редъ — одобрение предложението за одобрение прехвърлянето върху „Ерѣ-Франсъ“, анонимно акционерно дружество за въздушни съобщения, съ седалище въ Парижъ, договора, сключенъ възъ основа на чл. 12 отъ закона за въздухоплаването, между министра на желѣзницитѣ и пр.

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Секретаръ С. Славовъ (з): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 50)

Председателтъ: Моля ония г. г. народни представители, които одобряватъ прочетеното отъ г. секретаря предло-

жение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 35)

Пристъпваме към точка втора от дневния ред — второ четене законопроекта за бюджета, отчетността и предприятията — продължение разискванията.

Министъръ С. Стефановъ: Не е готова комисията.

Председателъ: Понеже по втората точка от дневния ред не е готова надлежната парламентарна комисия, моля Събранието да се съгласи да минемъ към третата точка от дневния ред — одобрение предложението за отпускане еднократна държавна помощ на общината въ с. Килифарево, Търновска околия.

Моля г. секретари да прочете предложението.

Секретаръ С. Славовъ (з): (Прочита предложението изцяло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 43)

Председателъ: Има думата народният представител г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Г. г. народни представители! Не знамъ кое е заставило г. министъра на финанситъ да внесе това законодателно предложение, съ което иска да се отпусне 100.000 л. еднократна държавна помощ на Килифаревската община. Въ мотивитъ на това предложение се казва, че една войскава част е била въ това село 130 дни и тая войскава част се е хранила от населението по реквизиционенъ начинъ; всички съществни продукти сѫ били реквизирани отъ кмета и стойността имъ възлизала на 170.000 л. По-надолу г. министърътъ на финанситъ казва, че съ 100.000 л. ще трѣбва да уредимъ този въпросъ.

Когато се заговори, г. г. народни представители, за онова време, когато е вземана тая реквизиция, на човѣка коситѣ настрѣхватъ, затуй защото фактитъ далечъ не сѫ такива, каквито се оповестяватъ въ законодателното предложение. Следъ 9 юний въ с. Килифарево, па и въ цяла България, но най-много въ тия села въ Търновска околия общинскитѣ съвети се противопоставиха на натрапническата деветоюнската власт и не предадоха общинската власт на натрапницитѣ, възпротивиха се и тогавашната власт се разядоса на това тяхно неподчинение. За да си отмъсти, тя не можа да си послужи съ нищо друго, освенъ да изпрати едно войсково отдѣление. Цѣлиятъ общински съветъ въ с. Килифарево, заедно съ секретаръ-бирника, биде арестуванъ; само за 2 часа бѣше събрана контрибуция за 180.000 л. отъ мирното население. Женскитѣ полъ отъ 14-годишна възраст нагоре бѣ подметнатъ на безчестие.

С. Мошановъ (д. ст) и други сговористи: Хайде де!

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Азъ твърдя самата истина.

Р. Василевъ (д. ст): За честта на българскитѣ войници, недейте приказва това.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Ако се говори една истина и тя ви бѣде очитъ, никой не ви е виновенъ, ако се застрамите и напустнеге българския Парламентъ, защото това деяние е вършено по ваша заповѣдъ. Азъ съмъ готовъ, за да се установи истината, на парламентарна анкета. Държи ли ви? (Веселостъ) Да отидеме да анкетираме дали е вѣрно това, което говоря!

П. Стайновъ (д. ст): Нали сте болшинство, направете анкетата.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Г. г. народни представители! Азъ видѣхъ въ Търновския затворъ 12 общински съветника, видѣхъ тамъ и секретаръ-бирника. Тѣхнитѣ единичкѣ грѣхъ бѣше този, че тѣ не се подчиниха на превратджиитѣ, на конспираторитѣ, който на 9 юний взеха властта, и само за това ги наказаха тъй жестоко, както ви описвамъ. Мене ме е срамъ по-нататъкъ да изнасямъ факти, които ще накаратъ всѣко сърдце тукъ да се разчувствува и да каже: и това ли може да стане въ свободна България?

Азъ не искамъ да се простирамъ по-наширъ върху това, защото го е вършилъ българинъ срещу българинъ, неотговоренъ факторъ, който е опорочвалъ тамъ семейства, честта и имота на хората. Нека г. министърътъ, който е опредѣлилъ да се дадатъ на с. Килифарево 100.000 л., се съгласи да му дадемъ 200.000 л., защото, г. министре, за два часа само сѫ били взети отъ хората въ това село 180.000 л. въ пари — за другото, което е било взето като реквизиция, не искамъ да говоря. Може да излѣзе тукъ който и да е отъ васъ (Сочи сговориститѣ)

да се оправдава, но оправдайте се най-първо предъ съвѣстта си и тогава излѣзте да се оправдавате предъ българския Парламентъ.

Нека моята молба бѣде чута, г. г. народни представители! Защото, направете си смѣлка 130 дни е било продължавано едно войсково отдѣление отъ едно село — може ли вие да се съгласите само 100.000 л. да бѣдатъ платени за извършената реквизиция?

Ако има нѣкой да се възмущава отъ деянията си, нека се възмущава. Азъ казахъ — нека да не бѣла криво разбранъ — че неотговорни фактори вършеха тѣзи деяния, а не ония тамъ (Сочи сговориститѣ), на които съвѣститѣ не сѫ чисти, защото, щомъ имъ кажемъ, че злодеяния сѫ вършени веднага намѣсватъ българската армия. Никой не е противъ българската армия.

Р. Василевъ (д. ст): Това кажете

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Азъ ви казахъ, по вие не чувате. Вашитѣ неотговорни фактори вършеха тия престѣпления и, ако имате съвѣстъ, подчертайте тая съвѣстъ тукъ и напустнеге Народното събрание, като кажете, че тукъ се изнасятъ факти, отъ които ние се червимъ.

Азъ съмъ готовъ на парламентарна анкета, за да видятъ, че изнасямъ истината. А колкото до помощта, която трѣбва да се отпусне на с. Килифарево, азъ предлагамъ да бѣде увеличена отъ 100.000 на 200.000 л.

Председателъ: Има думата народният представител г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. ст): Г. г. народни представители! Ако взехъ думата, то е заради единъ изразъ който може би несполучливо употребѣи г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Азъ казахъ „неотговорни фактори“.

Р. Василевъ (д. ст): Моля!

П. Стайновъ (д. ст): (Къмъ А. Аврамовъ) Сега се поправи, защото се уплаши.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Азъ съмъ чистъ предъ съвѣстта си.

Председателъ: Моля ви се! Вие си казахте думата, г. Аврамовъ.

Р. Василевъ (д. ст): (Къмъ А. Аврамовъ) Вие трѣбва да се обяснявате добре, защото говорите въ Парламента. Не можемъ ние тукъ, народни представители, съ такива недобре избрани изрази да хвърляме обвинения върху нашитѣ войници, защото тамъ е била една войскава частъ, за която вие казахте, че вършела безчестия надъ 14-годишни момичета.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): „Неотговоренъ факторъ“ казахъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): И азъ ще взема думата, щомъ вземате думата за единъ изразъ.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Отъ затвора изкарайте единъ човѣкъ, за да върши злодеяния.

И. Драгойски (д): (Къмъ А. Аврамовъ) Да си измѣрвашъ думитѣ, когато приказвашъ! Иди тамъ (Сочи стенографитѣ) да видишъ какво е записано.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): И ти си участвувалъ тамъ!

И. Драгойски (д): Мълчи тамъ, пунгашъ такъвъ!

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Не се крийте задъ българската армия. Недейте мисли, че ние не зачитаме българската армия.

Р. Василевъ (д. ст): Това искахъ да изтъкна. Да се пазимъ, особено въ Парламента, да не хвърляме стрели върху едно учреждение, което трѣбва да пазимъ като зеницата на окото си. Ние, политикитѣ, можемъ да се ругаемъ — има деяния, които можемъ да си приписваме — но да приписваме такива неморални дѣла на една войскава частъ, която е била изпратена тамъ да прави ек-

зекуция, то значи да дадемъ козъ въ ржцетъ на нашиѣ врагове, които едно време какво ли не писаха за издевателства.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Азъ казахъ „неотговоренъ факторъ“.

Р. Василевъ (д. сг): Добре е, че се поправяте.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Нѣмамъ нужда да се поправамъ.

Р. Василевъ (д. сг): Така, както го казахте, бѣше много казано.

П. Стайновъ (д. сг): Оправдава се човѣкътъ. Приема се поправката

Председателъ Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Георги Димитровъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Г. г. народни представители! Вземамъ думата, предизвиканъ отъ нашия уважаванъ колега г. Ради Василевъ. Даже моятъ другаръ Аврамъ Аврамовъ да бѣше употребилъ погрѣшно единъ изразъ, за него е простено, затова защото той не може да се прецизира по адвокатски, когато говори по единъ въпросъ много деликатенъ, ако щете, по единъ въпросъ, който засѣга повече неговото сърдце, защото той е страдалъ, защото той е потърпевши, защото той е отъ битиетъ, той е отъ онѣзи, които иматъ право да протестира съ срещу произволитъ, вършени тогава. Но явно е за всички, и за моя другаръ Аврамъ Аврамовъ, и за менъ, и за всички съвѣстни хора въ тая Камара, че въ миналото се вършеха безчинства, че се вършеха произволи и то не отъ армията, ...

И. Драгойски (д): Ха така!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): ... която вие искате да защитавате, сякашъ имате патентъ за това. Ние нѣмаме патентъ. Ние за нея толкова милѣмъ, колкото могатъ да милѣятъ селянитъ за своитъ деца, гражданитъ за своитъ деца, българинътъ за своя синъ, който е пратилъ да служи въ армията, да служи на държавата, да служи на народа. Ние само толкова милѣмъ. Но за честта на тѣзи български войници, които нито сж свикнали да безчинствуватъ, нито сж свикнали да бждатъ разбойници, нито да грабятъ, нито да убиватъ, нито да безчестятъ, безспорно, трѣбва да признаемъ, че задъ тѣхъ сж стояли онѣзи, които оставатъ винаги невидими и на които даже и тукъ, въ Парламента, липсва имъ доблестъ да поематъ отговорността върху себе си, ами винаги, когато се посочва, че сж извършили престѣпление, веднага бързатъ да го хвърлятъ върху гърба на армията, та чрезъ претяка на армията да спасятъ собствения си престижъ, който имъ липсва, който не притежаватъ и който, чувствуватъ, никога абсолютно не сж го имали; защото, ако сж го имали или ако имаха тази честъ и това достоинство, тѣ нѣмаше да позволятъ да се вършатъ тѣзи безчинства, които сж извършени.

Случаятъ въ с. Килифарево, както се изтъкна отъ мой другаръ, е единъ отъ скандалнитъ случаи, каквито имаше много, каквито имаше и въ гр. Ловечъ, кждето отидоха потери да преследватъ разбойници. Безспорно, нито армия, нито войникъ, нито нѣкой честенъ човѣкъ не отиде да обезчестява, да кара селянитъ отъ Троянско въ с. Борина, да ги изкарва на площада, да съблича дѣщеритъ имъ голи и да върши съ тѣхъ безобразия. Това го вършеха само онѣзи неотговорни шницъ-команди, които използваша анархията, за да си позволятъ това безобразие, което минава държава и никой народъ не би позволилъ. Ето мисълта на моя другаръ, ето моята мисълъ и мисълта на всѣки честенъ човѣкъ.

И ако излизаме съ тази загриженостъ тукъ, ние излизаме не да хвърляме петно върху онѣзи, които не го заслужаватъ, не да петнимъ онѣзи, които не могатъ да бждатъ петнени, а излизаме да подчертаемъ една скръбна истина, която трѣбва да признаемъ всички, за да се съгласимъ върху основния принципъ, че за ония изнудващи и безчинства, които се извършиха, трѣбва, но единъ или другъ начинъ, да се даде известно удовлетворение, а то е, дори ако общината бѣше поискала 50.000 л., 100.000 л. да ѝ дадемъ. Споредъ сведенията, които имаме, а тѣ сж жалегорични, както ви се изнесе, ние трѣбва да дадемъ заслуженото. Защото, ако обезщетяване съвсемъ непо-

страдали хора, които нѣматъ нужда отъ обезщетение, ако всѣки день даваме пенсия, ако дори онзи день ние гласувахме пенсия и на г-жа Ляичева, която, слава Богу, не е умрѣла отъ гладъ и нѣма да умре отъ гладъ, която има отъ какво да ѣе препитава, тогава, когато много пострадали отъ събитията (Възбуждения отъ сговориститъ) нѣматъ хлѣбъ да ядатъ и обикалятъ тукъ около Народното събрание, чакатъ да изпросятъ отъ народни представители 10 л., вие ще искате да отречете едно легитимно право, едно човѣшкото право! (Възбуждения отъ нѣкои сговористи)

Председателъ: (Звъни)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Г. г. народни представители! Когато се иска благоразумие отъ другитъ, най-напредъ то трѣбва да се прояви отъ тѣзи (Сочи сговориститъ), които претендиратъ за такава. И азъ чакахъ то да бжде проявено отъ тѣхъ. Азъ съжалявамъ дори, че човѣкъ, когото иначе уважавамъ, защото е доста безпристрастенъ, се хвана тукъ за единъ изразъ и искаше едва-ли не да обори едно много състоятелно и абсолютно не-оборимо твърдение, което всѣки единъ отъ васъ, било отъ тукъ (Сочи лѣвицата), било отъ тази страна (Сочи мнозинството), ако провѣри, не може да не се изправи предъ тази печална картина съ покрусено съзнание, съ възмущена съвѣст и да каже: тая история наистина трѣбва да бжде забравена, но най-напредъ трѣбва да я забравятъ и да се стремятъ къмъ забравя онѣзи, които сж я предизвикали.

Въ името на тая забрава и въ името на оная върховна справедливостъ, за която Парламентътъ трѣбва да държи, азъ моля, г. г. народни представители, да се съгласите да извършимъ единъ актъ на високо благородство, като обезщетимъ с. Килифарево не съ 100, а съ 200 хиляди лева. За да докажемъ, че ние държимъ за онова, което сме обещали нѣкога, че вие, Народниятъ блокъ, поне отчасти мислите да останете вѣрни на известни поне обещания, които дадохте на 21 юний и които докараха и васъ и насъ въ тая Камара.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Еню Поповъ.

Е. Поповъ (з): Г. г. народни представители! Съ настоящето предложение г. министърътъ на финанситъ иска, макаръ и не напълно, да залочи едно единично, едно конкретно последствие отъ онѣзи размирни времена, които преживѣ българскиятъ народъ. Азъ мисля, обаче, че народното представителство ще си спомни, какво не само този единиченъ случай е билъ въ България презъ онѣзи времена. Касае се за едно единично, конкретно събитие въ с. Килифарево презъ 1924 г., тогавъ, когато нѣмаше масово такива събития въ нашата страна. Азъ мисля, обаче, че Парламентътъ ще си спомни, че бѣха времена, като тия презъ септемврий 1923 г. и онѣзи около 9-юньския превратъ, пѣкъ и следъ това, въ 1925 г., следъ атентата въ Св. Недѣля, когато имаше маса случаи, кждето се поставаше по начина на усмиряването, а не по начина на умиротворяването. И ако въ с. Килифарево е имало изпратено едно войсково отдѣление, което е имало за целъ да въдвори реда следъ убийството на единъ старши стражаръ и на единъ полицай, то ние сме длъжни да си спомнимъ, че по онова време, и малко по-рано, и малко по-късно, имаше работи, които българскиятъ гражданинъ не може да забрави, а най-вече представителитъ на българския народъ. И азъ мисля, че не само поединично трѣбва да реставрираме всичкитъ онѣзи материални загуби, които е претърпѣлъ българскиятъ гражданинъ въ много случаи, а ще трѣбва да ги реставрираме масово, затова защото така го изисква справедливостта. Ако ние съ политическиѣ амнистии казахме, че туриме було на миналото, това съвсемъ не значи, че сме възстановили и дали онова, което маса български граждани изгубиха въ материални ценности. Та нима вие не ще си спомните, че има много български къщи изгорени? Та нима вие не знаете, че има маса български хамбари разграбени до дъно, за да се посрещнатъ тия или ония?

Ето защо азъ мисля, че дългъ се налага на Парламента да помисли за всички пострадали български граждани презъ разни събития, ползувайки се отъ тоя конкретенъ случай за с. Килифарево. Трѣбва да увеличимъ помощта за това село, ако не на 200.000 л., както се изказа преждеговорившиятъ, то поне точно до стойността на реквизиранитъ храни, които, безспорно, сж отишли за издръжката на войсковата частъ въ това село. И азъ моля г. министра

на финансиѣт да се съгласи да дадемъ не 100.000 л., а 170.000 л., толкова, колкото е изчислена стойността на реквизиранитъ храни, защото азъ не намирамъ причини да се дадатъ 100.000, вмѣсто 170.000 л.

Прочее, азъ моля почитаемото народно представителство да се съгласи, щото да бѣде увеличена помощта на 170.000 л. и по този начинъ да бѣдатъ изплатени напълно реквизиранитъ храни.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Взети сѣ 180 000 л. само въ пари, а реквизицията е башка.

Председателѣт: Има думата народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. ст): Г. г. народни представители! С. Килифарево е съседно съ моята избирателна колегия. Познавамъ много отблизко условията на животъ тамъ. Спомнямъ си въ най-малки подробности всичкитъ тия събития, които докараха до установяване на една войскава частъ тамъ — това да не се забравя — за да може да бѣде въдворенъ законътъ.

Трѣбва да подчертая, че всичкитъ тия събития, които се развиваха около Килифарево въ връзка съ присѣтствието на тая войскава частъ тамъ, нѣматъ абсолютно нищо общо нито съ 9-юнскитъ събития, нито съ септемврийскитъ събития, нито съ събитията около Св. Недѣля. Това бѣше едно обособено изолирано действие на една анархо-комунистическа група, на хора, които, по убеждение, по занаятъ, по липса на работа, по каквото щете го кажете, бѣха обърнали разбойничеството въ занаятъ. Касае се за една чисто разбойническа акция безъ никаква връзка съ никое събитие и съ никоя политическа партия, тая или онай.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Г. Мошановъ! За единъ моментъ. Щи Ви запитахъ познавате ли Тумбето, разбойникъ, изкаранъ отъ затвора, за да прави тия безобразия?

Председателѣт: (Звъни) Моля!

С. Мошановъ (д. ст): Азъ говоря за тая войскава частъ и за събитията, въ връзка съ установяването на войскавата частъ. Азъ не говоря за другитъ събития, които се развиваха въ този край.

Вѣрно е, че тая войскава частъ отиде тамъ, следъ като бѣше убитъ кметътъ на селото, следъ като бѣше избита цѣлата полицейска стража. Трѣбваше само войскава частъ да отиде, за да може да се чувствува, че въ това село има законно установена властъ. Азъ искамъ това нѣщо да се знае. Това е самата истина. Това е единъ изолиранъ фактъ.

Вследствие на това и вследствие на неоспоримитъ връзки и на подкрепата, която тая група намираше въ нѣкои части отъ населението тамъ, навремето се е счело, че за да се импресионира, за да се направи впечатление на това население, че нѣма интересъ да поддържа цѣлата тая терористическа група, селото трѣбва да заплати тия разности.

И като констатирамъ тия факти — а тѣ сѣ обективни — азъ считамъ, че днесъ ще извършимъ единъ актъ не на справедливостъ, но на човѣщина, ако подпомогнемъ населението, което бедствува. Законотѣритѣ актове на държавата трѣбва да оставатъ винаги въ съзнанието на хората като законотѣрни. Може би и днешната властъ, ако бѣде изправена предъ сѣщитъ условия, при които бѣше нашата властъ въ с. Килифарево, ще действува по абсолютно сѣщия начинъ.

Но населението на с. Килифарево днесъ бедствува. С. Килифарево, затѣтено въ Балкана, е безъ абсолютно никакъвъ поминѣкъ. Населението му едно време емигрираше въ Русия за градинарство. Днесъ тамъ има малко лозарство. При малкото приходи, които има отъ лозята, населението му живѣе въ мизерия. Да се поддържа, че общината днесъ и тия хора тамъ трѣбва да понесатъ тая тежестъ, значи въ този моментъ да се създадатъ настроения, които нѣма да бѣдатъ отъ полза за добрия редъ и хармония, която трѣбва да се грижимъ въ всѣки моментъ да царува въ нашата държава. И азъ много съжалявамъ, че се взема поводъ отъ единъ такъвъ актъ на управлението, който цели именно да създаде успокояване, за да се човѣркатъ рани, да се казватъ неистини, като безчестене на момичета подъ 14 години.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Да, да! Знаемъ такива случаи.

С. Мошановъ (д. ст): Оставете тия работи! — ... и да се напомня името на единъ мъртвецъ, ...

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Тия работи сѣ вършени отъ разбойници, като Тумбето.

С. Мошановъ (д. ст): ... да се релевиратъ подобни работи отъ човѣкъ съ претенции, като г. Димитровъ, и въобще да се създава настроение, отъ което въ днешния моментъ най-малко имаме нужда и което никого нѣма да ползува.

Така изяснявайки тия събития и така гледайки само, а не като на нѣщо неправилно и незаконоотѣрно, съ огледъ да се помогне на бедстващото население тамъ и да му се отмахне една тежестъ, която въ този моментъ може да създаде само раздражение и може да му тежи, ще трѣбва да се приеме предложението. Понеже приемаме предложението, трѣбва да се види каква е действителната стойностъ на реквизиранитъ храни и въ размѣръ на тази стойностъ да се предвиди сума, за да нѣма плащане на едни, а за други да нѣма срѣдства поради това, че сумата е недостатъчна. Действително въ този моментъ този край се е доста успокоилъ. Той е боленъ край на Търновската околия и трѣбва да създадемъ съ общи усилни условия, щото той да се успокои завинаги.

Председателѣт: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Енчевъ.

Г. Енчевъ (з): Г. г. народни представители! Създава се една атмосфера, като-че-ли 9 юний бѣше вчера и въ днешния день представителитъ на българския народъ трѣбва да се превърнатъ на сѣдми, едни други да се сѣдятъ. Касае се въпросътъ безспорно за заличаване послѣдствията отъ едно събитие, като се обезщетятъ ония хора, които не сѣ имали възможностъ да бѣдатъ обезщетени досега поради това, че общината е отказала да плати направенитъ реквизиции. При така създаденото положение намирамъ, че нѣма смисълъ раздухването на страститъ. Населението въ с. Килифарево, което е отъ моя окръгъ, бедствува и вчера и днесъ, защото тамъ поминѣкътъ е много слабъ, недостатъченъ. Благородното проявление на Парламента се изразява именно въ това: въ тия тежки времена, въ времена на голѣма парична криза, да обезщети по единъ приличенъ и човѣшки начинъ известни селски стопани, които сѣ били заставени навремето да дадатъ помощъ на държавата.

За да можемъ да зарегистрираме едно дѣло на справедливостъ, къмъ която винаги Парламентътъ трѣбва да се стреми, азъ смѣтамъ да помоля г. министра на финанситъ, пѣкъ и вась, г. г. народни представители, да приемемъ единодушно помощта да бѣде 170.000 л., толкова, колкото е стойността на реквизиранитъ хранителни продукти, и по такъвъ начинъ да създадемъ вѣра въ онова население, че Парламентътъ, въпрѣки голѣмата криза и мѣнотинитъ, при които разрешава тоя въпросъ, разрешава го по справедливостъ. Съмъ за това предложение и моля г. министра, нека се съгласи да направи нѣщо, което може да се направи при днешнитъ условия, при които живѣе нашата страна.

Председателѣт: Има думата г. министѣръ на финанситъ.

Министѣръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ разбирамъ апела, който се прави по този случай за едно увеличаване на помощта, която се дава на Килифарската община; разбирамъ и положението на този край и специално положението на тая община. Но азъ моля народното представителство да разбере и положението на държавата, която изнемогва повече отъ всички други, които изнемогватъ въ тая страна.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): За много по-дребни работи даваме повече.

Министѣръ С. Стефановъ: Но за да покажа едно внимание къмъ апела, който се прави, азъ съмъ съгласенъ, най-сетне, да се прибави нѣщо повече къмъ сумата, която е предвидена въ законопроекта, и моля г. Енчевъ да се съгласи, вмѣсто 100.000 л., да бѣде 120.000 л.

Е. Поповъ (з): Г. министре, кои сѣ съображенията, за да не се съгласите съ цифрата 170 000 л., когато за толкова пари имаме реквизирани хранителни продукти?

Министѣръ С. Стефановъ: Азъ мисля, че е излишно да си казвамъ съображенията. Азъ ви казахъ съ две думи:

отъ всички изнемогващи въ България, най-вече изнемогва самата държава.

Е. Поповъ (з): Тогава да откажемъ въобще, да не дадемъ нѣщо!

Министъръ С. Стефановъ: Нека Народното събрание разбере това положение и улесни министра на финансите въ създаване приходи и правене икономии въ всички посоки, за да можемъ въ такива случаи, където заслужава да се даде нѣщо повече, да го дадемъ. Азъ моля г. Енчевъ да се съгласи съ моето предложение, за да се гласува отъ всички.

Председателятъ: Председателството намира, че това предложение е отъ законодателенъ характеръ и поради това ще се гласува на три четения.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ по принципъ предложението за отпускане еднократна държавна помощ на общината въ с. Килифарево, В. Търновска околия, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. Законопроектътъ ще се изпрати въ комисията.

А. Циганчевъ (з): Сговорътъ на Цанковъ не гласува.

Председателятъ: Минаваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за изплащане задълженията на бѣжанците къмъ държавата съ облигации отъ 6% държавенъ заемъ отъ 1923 г.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправките и прибавките, приети на второ четене)

Председателятъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ на трето четене законопроекта за изплащане задълженията на бѣжанците къмъ държавата съ облигации отъ 6% държавенъ заемъ отъ 1923 г., да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 36)

Минаваме къмъ точка шеста отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ отъ 200.000.000 л. за изплащане стойността на отчужденитъ за държавни нужди недвижими имоти, яйлаци, къшлаци и дѣскорѣзници.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ отъ 200.000.000 л. за изплащане стойността на отчужденитъ за държавни нужди недвижими имоти, яйлаци, къшлаци, и дѣскорѣзници.“

Председателятъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. I. Разрешава се на министра на финансите извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ отъ 200.000.000 л. за изплащане стойността на отчужденитъ за държавни нужди недвижими имоти, яйлаци, къшлаци и дѣскорѣзници, за които сѣ издадени укази, прикази и др. най-късно до 31 мартъ 1933 г.

Оценяването на отчужденитъ яйлаци и къшлаци става по наредбитъ по закона за горитѣ, при действително на който е станало отчуждаването имъ. Чл. 197 отъ закона за горитѣ прави изключение само за яйлаците, отчуждени при действително на закона за горитѣ отъ 1922 г., оценката на които ще стане по сега действащия законъ за горитѣ.

Разходването на тоя кредитъ да се извърши до окончателното му изчерпване“.

Председателятъ: Които приематъ чл. I тѣй, както се доложи, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене — вж. прил. Т. I, № 39.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 2. Разходитѣ по настоящия извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ да се покриватъ съ постъпленията на сѣкровищни свидетелства отъ 1934 г. и съ икономитѣ по редовния бюджетъ за 1933/1934 финансова година и следващитѣ бюджетни години.

Разходитѣ, плащани въ брой, по тоя кредитъ за задължения по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, да се покриватъ отъ икономитѣ по бюджета на желѣзницитѣ и пристанищата за 1933/1934 финансова година и следващитѣ бюджетни години“.

Председателятъ: Които приематъ чл. 2 тѣй, както се доложи, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 3 Министерствата и дирекциитѣ ще издаватъ платежни заповѣди по настоящия извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ, по който ще се издаватъ сѣкровищни свидетелства на приносителя, като остатъцитѣ, по-малки отъ 1.000 л., се плащатъ въ брой. Разпредѣлението на необхотимитѣ кредити по министерства и дирекции да стане отъ Министерския съветъ по докладъ на министра на финансите. Издаденитѣ платежни заповѣди следъ визирането имъ отъ Върховната сметна палата се изпращатъ на Дирекцията на държавнитѣ дългове за издаване по тѣхъ на съответнитѣ сѣкровищни свидетелства.

I. За изплащане недвижими имоти:

Сѣкровищнитѣ свидетелства ще бѣдатъ 7 вида:

а) съ срокъ за погашение 15 години и 2% годишна лихва за лихвени задължения съ окончателна оценка, лихвата по които е започнала да тече отъ преди 31 мартъ 1930 г. и кредиторитѣ сѣ получили повече отъ 50% отъ първоначалното вземане;

б) съ срокъ за погашение 12 години и 3% годишна лихва за лихвени задължения съ окончателна оценка, лихвата по които е започнала да тече отъ преди 31 мартъ 1930 г. и кредиторитѣ сѣ получили повече отъ 50% отъ първоначалното вземане;

в) съ срокъ за погашение 13 години и 2% годишна лихва за лихвени задължения съ окончателна оценка, лихвата по които е започнала да тече следъ 31 мартъ 1930 г. и кредиторитѣ сѣ получили повече отъ 50% отъ първоначалното вземане;

г) съ срокъ за погашение 10 години и 3% годишна лихва за лихвени задължения съ окончателна оценка, лихвата по които е започнала да тече следъ 31 мартъ 1930 г. и кредиторитѣ сѣ получили по-малко отъ 50% отъ първоначалното вземане;

д) съ срокъ за погашение 8 години и 4% годишна лихва за безлихвени задължения съ окончателна оценка надъ 500.000 л., включително станалитѣ досега изплащания;

е) съ срокъ за погашение 6 години и 4% годишна лихва за безлихвени задължения съ окончателна оценка въ размѣръ отъ 200.000 до 500.000 л., включително станалитѣ досега изплащания;

ж) съ срокъ за погашение 4 години и 4% годишна лихва за безлихвени задължения съ окончателна оценка до 200.000 л., включително станалитѣ досега изплащания.

II. За изплащане яйлаци, къшлаци и дѣскорѣзници.

а) съ срокъ за погашение 15 години и 2% годишна лихва за задължения съ окончателна оценка, опредѣлена по сега действащия законъ за горитѣ, по които кредиторитѣ сѣ получили повече отъ 50% отъ опредѣленото имъ обезщетение.

б) съ срокъ за погашение 12 години и 3% годишна лихва за задължения съ окончателна оценка, опредѣлена по сега действащия законъ за горитѣ, по който кредиторитѣ сѣ получили по-малко отъ 50% отъ опредѣленото имъ обезщетение;

в) съ срокъ за погашение 8 години и 4% годишна лихва за задължения съ окончателна оценка, опредѣлена по закона за горитѣ отъ 1904 г., по които кредиторитѣ сѣ получили повече отъ 50% отъ опредѣленото имъ обезщетение;

г) съ срокъ за погашение 6 години и 4% годишна лихва за задължения съ окончателна оценка, опредѣлена по закона за горитѣ отъ 1904 г., по които кредиторитѣ сѣ получили повече отъ 50% отъ опредѣленото имъ обезщетение;

д) съ срокъ за погашение 4 години и 4% годишна лихва за задължения съ окончателна оценка, опредѣлена по закона за горитѣ отъ 1904 г. отъ първоначалната комисиия“.

Въ точка II следъ буква „б“ комисията прибави нова буква „в“: (Чете) „съ срокъ за погашение 10 години и

3% годишна лихва за задължения съ окончателна оценка, определена по сега действащия закон за горитѣ, по които кредиторитѣ не сѣ получили нищо досега.

Въ сѣщата тази точка II буква „в“ става „г“, буква „г“ става „д“, като въ сѣщата точка на края думата „повече“ се замѣнява съ „по-малко“, буква „д“ става „е“, като въ първия редъ „4%“ става „5%“.

Председателътъ: Които приематъ чл. 3 отъ законопроекта тъй, както се доложи, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 4. Съкровищнитѣ свидетелства ще се състоятъ отъ отръзки по 1.000, 5.000, 20.000 и 50.000 л.

Текстътъ и формата на съкровищнитѣ свидетелства ще се определятъ отъ министъра на финанситѣ.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 5. Лихвата по издаденитѣ съкровищни свидетелства ще се плаща въ края на всѣко шестмесечие срещу купони, прикачени къмъ тѣхъ, съ падежи 1 мартъ и 1 септемврий всѣка година. Падежътъ на първия купонъ е 1 септемврий 1934 г.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 6. Съкровищнитѣ свидетелства се погасяватъ въ опредѣленитѣ въ чл. 3 срокове, съ равни или окръглени въ единици лева шестмесечни погашения отъ капитала, вписани въ купонитѣ отдѣлно отъ сумата за лихвата.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 7. При издаването на платежнитѣ заповѣди изтеклата лихва отъ 1 мартъ 1934 г. до деня на издаването на платежната заповѣдъ ще се приспада отъ дължимата сума.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 8. За изплащане на купонитѣ, съдържащи погашения и лихви, въ бюджета на държавнитѣ дългове ще се предвиждатъ ежегодно необходимитѣ кредити.

Стойността на купонитѣ отъ съкровищнитѣ свидетелства, издадени за изплащане задълженията на Главната дирекция на желѣзницитѣ и на пристанищата ще се предвижда ежегодно въ бюджета на последната и ще се внася на приходъ по редовния бюджетъ на държавата.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 9. Купонитѣ съ настѣпилъ падежъ се изплащатъ отъ Българската народна банка чрезъ задължение на съответнитѣ провизионни смѣтки.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 10. Съкровищнитѣ свидетелства се освобождаватъ отъ всѣкакви сегашни и бъдещи данъци, такси, берни и гербовъ налогъ.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 11. Давностиятъ срокъ на купонитѣ, съдържащи лихва и погашение, изтича 5 години следъ тѣхния падежъ за носителитѣ имъ.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 12. Съкровищнитѣ свидетелства се приематъ по номиналната имъ стойностъ, намалена съ съответното погашение по купонитѣ съ настѣпилъ падежъ, съгласно таблицата, напечатана на грѣба на съкровищнитѣ свидетелства, за залогъ за участие по предприятия, за чиновнически гаранции и за гаранции за неотклонения по углавни дѣла.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 13. Купонитѣ съ изтекълъ падежъ се приематъ по номиналната имъ стойностъ отъ всички държавни каси за изплащане на всѣкакви данъци, такси, мита или налози, които държавата събира.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 14. Данѣкоплатитѣ, получили съкровищни свидетелства по тоя законъ едному до 50.000 л. включително, могатъ да изплащатъ половината отъ дължимитѣ си данъци къмъ държавата съ купони отъ тия свидетелства падежитѣ на които не сѣ настѣпили, но попадатъ въ финансовата година, презъ която става изплащането на данъци.

Приемането на тия купони за данъци става срещу представяне на удостовѣрения отъ Дирекцията на държавнитѣ дългове, въ което се означаватъ нумерата и сумитѣ на полученитѣ отъ данѣкоплатеца съкровищни свидетелства.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 15. При издаването на платежни заповѣди на сума по-голяма отъ 5.000 л., кредиторитѣ сѣ длъжни да представятъ бирнически удостовѣрения, че не дължатъ държавни и общински данъци, такси и берни. Ако такива се дължатъ, тѣ се удържатъ при изплащането на сумитѣ по платежнитѣ заповѣди и се изплащатъ въ брой на държавни или общински бирникъ.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 16. За задължения по отчуждени недвижими имоти, яйлаци, къшлаци и дѣкорѣзници, които подлежатъ на изплащане по тоя законъ съ съкровищни свидетелства, не могатъ да се предвиждатъ кредити и по бюджета на министерствата и дирекциитѣ за изплащането имъ въ брой.“

Председателътъ: Които приематъ чл. 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 17. Всички оценки за отчуждения яйлаци, къшлаци и дѣкорѣзници, опредѣлени отъ сѣдилищата по решенията на които не сѣ вѣзели въ законна сила до публикуването на настоящия законъ, подлежатъ на ревизия съгласно чл. 1 отъ настоящия законъ.“

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Гавриловъ.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Г. г. народни представители!

Съ тоя законъ се цели да се уреди една материя, която е уредена специално отъ закона за горитѣ. Много пѣти и много оратори въ Народното събрание сѣ съпротивопоставяли да не се засѣгатъ специални материи, които сѣ уредени съ специални закони, съ други закони, които могатъ да внесатъ известна суматоха и могатъ да влѣзатъ въ противоречие съ специалнитѣ закони.

Азъ не мога да си обясня кое е накарало комисията, следъ като законопроектътъ мина на второ четене и г. министърътъ на финанситѣ го оттегли, за да може да го допълни съ новъ докладъ на парламентарната комисия по Министерството на финанситѣ, сега въ тоя новъ докладъ, безъ да е разисквано по принципъ по тия въпроси на първо четене по сѣщия законопроектъ, да вмѣква известни законоположения, които обръщатъ материята, която се урежда съ закона за горитѣ, може да се каже, даже съ главата надолу.

Ще ми позволите да ви цитирамъ какво повелява чл. 197 отъ закона за горитѣ, който е упоменатъ въ чл. 1 отъ настоящия законопроектъ и къмъ който чл. 1 пъкъ ни препраща чл. 17 за уреждане на същата материя.

Въ чл. 17 е казано: (Чете) „Всички оценки за отчуждени яйлаци, къшлаци и дѣскорѣзници, опредѣлени отъ съдилищата, но решенията на които не сѣ влѣзли въ законна сила до публикуването на настоящия законъ, подлежатъ на ревизия съгласно чл. 1 отъ настоящия законъ“.

Г. г. народни представители! Чл. 17, като казахъ, препраща за уреждане ревизията на тия съдебни решения къмъ чл. 1 отъ настоящия законопроектъ, а той, въ втората алинея, препраща къмъ чл. 197 отъ закона за горитѣ отъ 1925 г.

Чл. 197 отъ закона за горитѣ отъ 1925 г. гласи: (Чете) „Частнитѣ лица, общини и обществени учреждения, на които е опредѣлено или платено обезщетение за отчужденото сервитутно право за ползуване отъ пашага и водопой въ яйлаци и къшлаци по чл. 7 на закона за горитѣ отъ 1922 г., могатъ да предявятъ искане за преоценка на отчужденото имъ сервитутно право, до 6 месеца отъ влизането въ сила на настоящия законъ. Преоценката се извършва отъ комисия по чл. 3 и може да бѣде обжалвана по реда, указанъ въ чл. 4 на настоящия законъ“.

Г. г. народни представители! Законодателятъ презъ 1925 г., съзирайки една неправда, която се извърши презъ 1922 г. съ закона за горитѣ относно отчуждаването на яйлацитѣ, къшлаци и дѣскорѣзници сѣ извърредно низката оценка, която бѣше далъ тоя законъ за горитѣ отъ 1922 г., даде възможностъ на всичкитѣ ония, които бѣха поставени въ едно неизгодно положение, съ чл. 197 отъ новия законъ за горитѣ отъ 1925 г. да поискатъ въ 6-месеченъ срокъ преоценка. Това нѣщо не засѣга само частни лица — засѣга и общини и обществени учреждения. И всички ония, които намѣриха, че оценката, дадена съ закона за горитѣ отъ 1922 г., е била минимална, даже подигравателна — защото тогавъ горитѣ се оценяваха по 1 л. на декарь, когато стопанитѣ имъ фактически плащаха по 2-3 л. данѣкъ на декарь — подадоха молби по силата на тоя чл. 197 отъ закона за горитѣ и поискаха преоценка. Съдилищата издадоха своитѣ решения и увеличиха оценкитѣ кѣдето намѣриха това за основателно.

Обаче сега съ чл. 17 отъ този законопроектъ се цели да бждатъ ревизирани оценки, направени отъ съдилищата, но решенията за които не сѣ влѣзли въ законна сила.

Азъ искамъ да зная кое пъкъ кара г. министра да изключи отъ тая категория решенията, които сѣ влѣзли въ законна сила? И защо е необходимо да дѣлимъ българскитѣ граждани на две категории? Тѣзи, които дѣла сѣ могли да минатъ набързо презъ тритѣ инстанции и решенията сѣ влѣзли въ законна сила, макаръ и увеличени тѣхнитѣ оценки съ закона отъ 1925 г., вие не ги засѣгате, затова защото сѣ имали щастието, да кажемъ да минатъ тѣхнитѣ дѣла презъ тия три инстанции до влизането въ сила на настоящия законъ. А по отношение на всички ония, които сѣ имали нещастieto, по една или друга причина дѣлата имъ да не бждатъ разрешени въ всичкитѣ тѣзи инстанции, и понастоящемъ, може би сѣ въ последната инстанция, вие искате съ тоя чл. 17 ревизия на тѣхнитѣ решения, за да влѣзатъ въ сила нови оценки.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Не е този смисълътъ на закона.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Това е смисълътъ, г. Йотовъ!

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Ще Ви обясня.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Ако вие смѣтате, че оценкитѣ, които сѣ дадени по закона за горитѣ отъ 1925 г. отъ съдилищата, сѣ неимоверно високи, то отъ тая категория, въ която поставяте вие нѣкои лица или учреждения съ чл. 17, не трѣбва да изключите и онѣзи, за които има вече решение, влѣзло въ законна сила, или пъкъ да не оборвате всички ония съдебни актове, които сѣ издадени отъ съдебнитѣ инстанции, съ единъ членъ въ настоящия законъ, а тая материя да отиде въ специалния законъ за горитѣ.

Азъ моля г. министра на финанситѣ да оттегли тоя чл. 17, като остави уреденото на тая материя да стане съ измѣненята на закона за горитѣ, които дотолкова, доколкото се простиратъ моятъ сведения, сѣ изготвени, и тогава, когато дойде да се говори общо по материята за уреждане положението на нашитѣ гори, да видимъ какво може да се направи за яйлацитѣ и къшлаци. Но така, въ единъ законъ за свръхсмѣтенъ кредитъ отъ 200.000.000 л., да се урежда една такава доста сложна материя и по

единъ косвенъ начинъ да унищожите съдебни решения и да искате тѣхната ревизия, смѣтамъ, че нито е резонно, нито пъкъ би трѣбвало по единъ такъвъ начинъ да се процедира.

Азъ моля г. министра на финанситѣ да оттегли чл. 17 отъ законопроекта, за да не се всѣва смутъ съ него.

Председателятъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Г. Гавриловъ схваща неправилно смисъла на чл. 17. Чл. 17 именно е предизвиканъ отъ чл. 1, и като така той е поставенъ въ хармония съ него. Решенията, влѣзли въ законна сила, ги поставяме подъ сѣщия режимъ, подъ който ще бждатъ и случаитѣ по чл. 1. Виждате какво казва чл. 17 на края: (Чете) „... подлежатъ на ревизия съгласно чл. 1 отъ настоящия законъ“. Но въ чл. 1, който приехме, се казва: (Чете) „Чл. 197 отъ закона за горитѣ прави изключение само за яйлацитѣ, отчуждени при действието на закона за горитѣ отъ 1922 г. ...“ Защо предвидихме това? По тази материя е имало три закона: законътъ отъ 1904 г., законътъ отъ 1922 г. и законътъ отъ 1925 г. Законътъ отъ 1904 г. опредѣля обезщетения, които се даватъ, да бждатъ въ размѣръ петгоренъ на годишния доходъ.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Така.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Законътъ отъ 1922 г., за който говорите и който отмѣняваме сега, е, който даваше много низка оценка — 2 л. на декарь. Той бѣше крайно несправедливъ, съ което и Вие сте съгласни. Законътъ отъ 1925 г. опредѣля обезщетения въ размѣръ на годишния доходъ, умноженъ петнадесетъ пѣти. Чл. 197 отъ този законъ — това е една преходна наредба — казва, че могатъ да бждатъ ревизирани случаитѣ по закона отъ 1922 г., когато се е опредѣлило по 2 л. на декарь. Но понеже е имало касационни решения въ смисълъ, че чл. 197 засѣга не само случаитѣ, които сѣ били подъ режима на закона отъ 1925 г., но и тия подъ режима на закона отъ 1904 г., а имало и други решения по закона отъ 1922 г., ние тѣлкуваме и казваме, че чл. 197 ще засегне само случаитѣ по закона отъ 1922 г. Значи, тѣ ще получатъ оценка годишниятъ доходъ увеличенъ 15 пѣти. За случаитѣ отъ 1904 г. си остава въ сила законътъ отъ 1904 г. За случаитѣ, когато нѣма решения, влѣзли въ законна сила, сега чл. 17 казва, че и тѣ ще се уреждатъ съгласно чл. 1. Така че точно това, което иска г. Гавриловъ, ние сме го направили. Той поставяше едно положение, което ние сме изключили, и го атакуваше. Случаитѣ отъ 1922 г. ще бждатъ ревизирани съгласно чл. 197 и ще иматъ оценката отъ 1925 г.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Тогава редакцията не е ясна.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Достатъчно ясна е. Прочетете текста и ще видите, че е ясно. Трѣбва да го разберете така, както ние сме го разбирали.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Дѣлите случаитѣ на две категории: такива, при които има влѣзли въ законна сила решения, и такива, при които нѣма влѣзли въ законна сила решения.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Вѣрно е, че има такова дѣление, но ние не можемъ да отнемемъ правата на хората, които тѣ сѣ добили по силата на решения, влѣзли въ законна сила, и затова не ги засѣгаме. За случаитѣ, по които нѣма влѣзли въ законна сила решения, даваме право на съдилищата да прилагатъ новия законъ.

Председателятъ: Има думата г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Бележката на г. Гавриловъ е права по отношение вмѣкването въ настоящия законопроектъ — който засѣга материя само на ликвидирани вземания и изплащането имъ съ свръхсмѣтенъ кредитъ — на материя, която има характеръ на опредѣляне ценитѣ на още неизвестни вземания. За голямо съжаление, азъ не бѣхъ въ комисията тази сутринъ. Щѣхъ да се противопоставя на втората алинея на чл. 1. Неудобно е, г. министре, въ единъ такъвъ законъ за свръхсмѣтенъ кредитъ да се опредѣля плащането на отчуждения, по които още нѣма влѣзли въ законна сила решения. Съ този законъ Вие ликвидирате стари вземания, които сѣ облѣчени въ изпълнителни листове и които не сѣ спорни. Понеже не сѣ платени дълго време, издаватъ за-

конъ, за да ги облъчете въ срочни свидетелства. Ония отчуждения, които още не сж направени, които не сж ликвидирани, не можете да ги включите въ този законъ, който е ликвиденъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): По чл. 1 трѣбваше да вземете думата. А чл. 17 е последица на чл. 1.

Р. Василевъ (д. сг): Ще ни бжде внесенъ скоро законопроектъ за горитѣ, въ който подробно се урежда тази материя. Този законъ ще влѣзе въ колизия съ него и ще трѣбва да се отмѣнява. Не е удобно съ единъ ликвиденъ законъ, какъвто е този, да се изплащатъ отчуждения, оценките на които не сж опредѣлени. Ако може да се оттегли втората алинея на чл. 1, Министерството на финансите нѣма да има разправни.

Председателътъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 17, както се доложи, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)
„Чл. 18. Отмѣнява се забележката къмъ чл. 3 на закона за горитѣ отъ 1925 г.“

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Обяснете защо отмѣнявате забележката.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Защото тази забележка е била вмѣнната контрабанда, когато е минавалъ на трето четене законътъ за горитѣ, за да се ошети съкровището съ 100 милиона лева въ полза на нѣколко души заинтересовани. Минала е на трето четене, безъ да станатъ разисквания. Тя прави изключение отъ принципа, прокаранъ въ закона.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Гавриловъ.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Това, че презъ 1925 г. по нѣкакъвъ контрабанденъ начинъ били вмѣнати нѣкакви положения въ известенъ законъ, не може да бжде оправдание, та сега съ другъ законъ, който е ликвиденъ, както казва г. Ради Василевъ, да ги отмѣняваме. Нека прочетемъ какво казва забележката къмъ чл. 3 отъ закона за горитѣ отъ 1925 г.: (Чете) „Яйлацитѣ и къшлацитѣ, за които, въ споръ съ държавата, собственицитѣ сж получили, чрезъ влѣзли въ законна сила съдебни решения, признаването на пълна собственост на самораслитѣ дървета въ тѣзи яйлаци и къшлаци, се отчуждаватъ споредъ постановленията на закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза“. Какво целите сж отмѣняването на тази забележка? Целите да унищожите съдебни решения, издадени въ полза на тия хора, които, сж влѣзли въ законна сила решения, сж придобили собственост на тия саморасли дървета.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Четете текста по-нагоре и ще видите принципа, който е прокаранъ. Тази забележка прави изключение отъ него.

Р. Василевъ (д. сг): Не е право това. Законътъ, който гласуваме, е ликвиденъ. Не може съ него да се измѣнява законътъ за горитѣ, а трѣбва да се измѣни самиятъ законъ за горитѣ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Сега се изплащатъ, г. Василевъ, като ги изплатимъ, какво ще правимъ после?

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Г. министре! Съ премахването на тази забележка вие унищожавате всички съдебни решения, издадени въ полза на тия собственици на саморасли дървета. Щомъ вие сега премахвате тази забележка, на тия, които сж си получили паритѣ, не можете да имъ ги вземете обратно, а тия, на които дѣлата не сж свършени, които сега ги водятъ, нѣма да взематъ нищо.

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ мисля, че г. Гавриловъ прави голѣма грѣшка, като се противопоставя на чл. 17 и 18. Трѣбва да бжде разбрано, че настоящиятъ законопроектъ нѣма за целъ да измѣнява закона за горитѣ, а има за целъ да ликвидира изплащанията на всички имоти, отчуждени отъ държавата. Много естествено е, че трѣбва да бжде уредено положението и на собственицитѣ на ония имоти, които сж отчуждени отъ

държавата и по които тѣ нѣматъ окончателно решение по спора си съ нея. Ако така се повдига въпросътъ, следва да кажемъ, че настоящиятъ законъ ще уреди интереситѣ на ония хора, които съ години чакатъ изплащания отъ държавата.

Не е правилна бележката, че сме дѣлили българскитѣ граждани на две категории. Дѣлимъ ги не на две, а на шестъ, както е въ законопроекта. И само защото е имало едно правилно положение въ закона за горитѣ, защото имало нѣкакви отчуждения, станали по оценки, които основно се различаватъ отъ оценките по другитѣ закони, както каза г. Йотовъ, не можемъ да се съгласимъ съ това, което иска г. Гавриловъ. Ние не можемъ да правимъ и сравнение, защото имаме различни оценки: 2 л. на декаръ, петъ пѣти умноженъ годишниятъ доходъ, 15 пѣти умноженъ годишниятъ доходъ. Виждате какви различия съществуватъ въ начина на оценката на тия имоти, които държавата е отчуждила.

Ето защо съ това градиране, което е прокарвано въ законопроекта, ние сме се помѣчили да внесемъ една справедливостъ въ начина на ликвидирането на тия отчуждени имоти. Има много имоти, които сж били отчуждени по закона отъ 1925 г., когато доходността се е умножавала 15 пѣти, и за които 6 месеца следъ решението текатъ лихви; има други имоти, които не се ползватъ съ никакви лихви, както е било по предидущитѣ закони; има трети имоти, доходътъ на които е смѣнатъ само по 2 л. на декаръ. По този законопроектъ не може да се накрѣняватъ придобити права въ миналото. Ние градирахме отчужденитѣ имоти по следния начинъ: за ония отчуждени имоти, които сж били оценени по най-благоприятенъ начинъ, турихме най-дълъгъ срокъ и най-ниска лихва; за ония имоти, които сж по срѣдата, има срѣдно положение; а за ония имоти, които не сж се ползвали съ лихви, турихме най-късъ срокъ и най-висока лихва. Азъ разбирамъ бележката на г. Гавриловъ така: да сложимъ въпроса принципиално и да кажемъ, че всички отчуждения, за които нѣма окончателни съдебни решения, държавата да не ги плаща и да бждатъ изключени отъ законопроекта.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Азъ това не предлагамъ.

Министъръ С. Стефановъ: Защо искате да не засѣгаме ония имоти, които случайно; при нѣкакви измѣнения на закона, не сж вмѣнати и за които сж заведени дѣла въ съдилищата и тия дѣла сж решени благоприятно? Азъ смѣтамъ, че това е още по-несправедливо.

Ето защо ние сме съобразили това положение и сме го поставили въ чл. 1 отъ законопроекта, за да може да се засегнатъ и ония отчуждени имоти, оценките на които не сж довършени и които имоти сме поставили въ съответнитѣ категории, като сме ги градирали, за да се решатъ и тѣ, за да може и съ тѣхъ да се ликвидира по единъ сравнително справедливъ начинъ, а не да оставимъ всѣки единъ отчужденъ имотъ въ онова положение, въ което е попадналъ споредъ закона, само затуй, защото въ момента на отчуждаването на имота е било заведено дѣло. Ние не бива да допустнемъ да стане такава несправедливостъ, тия имоти да се ликвидиратъ по този начинъ. Защото вие виждате несправедливоститѣ и разликата въ тритѣ периода на измѣнението на закона.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Вие криво ме разбрахте.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ заключавамъ, че абсолютно никакво измѣнение не правимъ на закона за горитѣ, но ние не можемъ да не направимъ тия бележки касателно недовършенитѣ оценки на отчужденитѣ имоти, както и за корекциитѣ на оценките на ония имоти, които справедливо трѣбва да бждатъ поставени въ съответната категория. Безъ тия пояснения, които засѣгатъ закона за горитѣ, ние не можемъ да направимъ тия промѣни.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Колкото се отнася до плащането, г. министре, нали така?

Министъръ С. Стефановъ: Ние искаме да разчистимъ, да ликвидираме всички спорове по отчужденитѣ имоти. Не се отнася за нѣкакви други имоти, а само за отчужденитѣ имоти.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Касаетъ се за оценката.

Министъръ С. Стефановъ: Да, касаетъ се само за оценката.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Падаревъ.

Н. Падаревъ (д. ст. Ц): Г. г. народни представители! Така, както е редактирана забележката къмъ чл. 3 отъ закона за горитѣ, азъ смѣтамъ, че съ постановлението на чл. 18 отъ законопроекта не се засѣгатъ придобити права съ съдебни решения, за да смѣтаме, че вършимъ едно неконституционно законодателство. Ние не можемъ да отмѣняваме влѣзли въ законна сила решения, които създаватъ известни материални права на гражданитѣ. Но така, както е редактиранъ чл. 18, въпросътъ се касае само за уреждане на всички плащания на отчуждени имоти, въ които и постановления на закона да е предвидено то досега. Понеже трѣбва да се уеднаквятъ всички тия изплащания, трѣбваше да се каже нѣщо и за забележката на чл. 3 отъ закона за горитѣ. Азъ смѣтамъ, че ако не се постанови въ чл. 18 отмѣняването на тая забележка, щѣше да се подчертае и остави една несъобразностъ съ общия духъ на закона. Не може да става оценката по закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза, който предвижда съвсемъ другъ начинъ на оценка, съвсемъ друга процедура и да дадемъ привилегия на отдѣлни хора, когато поставяме всички други подъ единъ знаменателъ. Това не е противоконституционно. Законътъ засѣга общитѣ интереси, а частнитѣ ги подвежда подъ единъ знаменателъ.

Председателътъ: Които приематъ чл. 18, както се доложи, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Понеже точки 7 и 8 отъ дневния редъ не сѣ готови за докладъ, днешниятъ дневенъ редъ е изчерпанъ.

Моля Народното събрание за утрешното заседание да гласува следния дневенъ редъ.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Г. председателю! Искамъ думата по дневния редъ.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Григоръ Чешмеджиевъ.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Г. г. народни представители! При опредѣляне на дневния редъ за утрешното заседание, азъ моля почитаемото Народно събрание да се съгласи да бѣде поставена на първо мѣсто въ дневния редъ интерпелацията до г. министъръ Костурковъ. Ще ви моля това да се направи предъ видъ на толкова много наблѣгания, които направихме досега предъ бюрото и на толкова много обещания, които се направиха отъ бюрото, най-после предъ видъ и на това, че вчера и завчера присѣстващиятъ министъръ г. Стефановъ каза, че е докладвалъ въпроса въ Министерския съветъ и тамъ казали, че въ четвъртъкъ или петъкъ, като се приключи приемането на бюджетитѣ отъ Министерския съветъ, ще ни се даде възможностъ да развиемъ тая интерпелация.

Министъръ С. Стефановъ: Моля Ви се, погрѣшно сте ме разбрали.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Какъ погрѣшно?

Министъръ С. Стефановъ: До петъкъ Министерскиятъ съветъ не може да се занимава съ този въпросъ. Като приключимъ съ приемането на бюджетопроектитѣ, министъръ-председателътъ ще ви отговори. По-рано отъ петъкъ не може да ви отговори. Погрѣшно сте ме разбрали.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Какъ погрѣшно!

Министъръ С. Стефановъ: Вземете дневницитѣ, провѣрете.

К. Пастуховъ (с. д): Министъръ Костурковъ нѣма ли да даде обяснения? Той е тукъ.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Г. председателю! Азъ Ви моля да обърнете сериозно внимание на текста на чл. 56 отъ правилника, който правилникъ, азъ мисля, че е особено много задължителенъ и за Народното събрание, и за председателството. Всѣки две седмици, е казано тамъ, Народното събрание е длъжно да постави на дневенъ редъ ония интерпелации, които сѣт отправени къмъ нѣкои г. г. министри. Ясно е тукъ за цѣлото Народно събрание, че интерпелациитѣ, които сѣт депозирани, както къмъ г. министра на народното просвѣщение, така и къмъ г. министра на желѣзницитѣ, която азъ съмъ направилъ — вече 4 месеца ще стане какъ е депозирана въ Народното събрание — правителството не желае да бждатъ поставени на дневенъ редъ.

Най-после, г. г. народни представители, азъ бихъ молилъ председателя на Народното събрание г. Малиновъ, който минава за единъ голѣмъ конституционалистъ, за единъ добъръ парламентаристъ, . . .

Н. Падаревъ (д. ст. Ц): И съ право минава за таквъ.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): . . . който стои на онова високо мѣсто, да запазва правилника, да бди върху изпълнението му, да пази реда въ Народното събрание и той да ни каже, докога ще се отлага този въпросъ, и тоа отлагане, което е продължило до днесъ, не е ли предостатъчно накърнило престижа на Парламента и на мѣстото, което той заема? Азъ нѣмамъ намѣрение да обиждамъ никого, но, г. г. народни представители, нека си го признаемъ, че всички ние сме обидени отъ това, което става въ Народното събрание. И ако ние, когато нѣмаме особень дневенъ редъ, когато сме принудени въ 6 часа да вдигаме заседанията, избѣгваме да поставимъ на дневенъ редъ една интерпелация, която тежи на Парламента, която тежи на Министерския съветъ, която тежи на бюрото, която тежи и на цѣлата страна, която тежи на две голѣми ведомства, каквито сѣт министерствата на просвѣта и на желѣзницитѣ, съгласете се, че ние манкираме отъ длъжността си, че ние преставаме да изпълняваме една отъ най-важнитѣ си функции като народни представители.

Азъ моля, азъ апелирамъ, азъ настоявамъ председателството да поеме това наше искане, вчера подкрепено и отъ редица народни представители. Следъ толкова много обещания, най-после, г. председателю, направете това, което и дългътъ и съвестта Ви налагатъ, направете една стѣпка къмъ спасяване на Парламента.

Председателътъ: Г. г. народни представители! Дневниятъ редъ, който имамъ да ви предложа на гласуване, е дневенъ редъ на правителството. Ще моля да се има предъ видъ това.

Народниятъ представителъ г. Чешмеджиевъ привлича вниманието на председателството върху чл. 56 отъ правилника — по всѣка вѣроятностъ, по погрѣшка. Чл. 56 не се отнася къмъ въпроса. Предполагамъ, че г. Чешмеджиевъ има предъ видъ чл. 54 отъ правилника, . . .

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Може, не важи.

Председателътъ: . . . който азъ ще си позволя да прочета. (Чете) „Всѣки представителъ, който иска да направи запитване (интерпелация), трѣбва да го поднесе на председателя писмено и преди още да е започналъ дневниятъ редъ. Председателътъ съобщава запитването веднага или въ най-близкото заседание. За запитванията Събранието опредѣля особени заседания всѣки две седмици. Запитванията отъ представителъ къмъ представителъ сѣт забранени“. И така, за да може една интерпелация да бѣде поставена на дневенъ редъ, ще трѣбва преди всичко Народното събрание да опредѣли за всѣки две седмици по единъ денъ, въ който ще се отговаря на интерпелации.

Второ. Докато Събранието не направи това, чл. 20 отъ правилника ще трѣбва да има своето приложение. Позволете ми и него да ви прочета. (Чете) „Затварянето на заседанието и опредѣлянето на дневния редъ за следното заседание се известяватъ отъ председателя. По дневния редъ за следното заседание председателътъ се съвѣщава съ Събранието. Предложенията на правителството по нареждане дневния редъ се гласуватъ на първо мѣсто. Така опредѣленитѣ дневенъ редъ се обявява на видно мѣсто въ зданието на Събранието веднага следъ вдигане заседанието“. Това е всичко, което се намира въ правилника досежно опредѣлянето на дневния редъ.

К. Пастуховъ (с. д): Нѣма нужда така Пилатовски да си измивате рѣцетѣ.

Председателътъ: Моля Ви се, дайте да си кажа и азъ думата.

К. Пастуховъ (с. д): Мислѣхъ, че свършихте. Дайте ми думата.

Председателътъ: Други нареждания по този въпросъ нѣма. Следователно, председателството не може да направи друго, освенъ, тъй както заповѣдва правилникътъ, преди всичко да сложи на гласуване дневния редъ, предложенъ отъ правителството. Къмъ това изрично го задължава правилникътъ.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ моля за думата.

Председателът: Моля Ви се, ще Ви я дамъ.

При това положение, мене ми се чини, че председателството не би могло да направи друго, освен следното. Вече не единъ, а няколко пъти то е запитвано, защо не се слагат на дневен редъ отправенитъ къмъ нѣкои отъ г. г. министритъ интерпелации. Такова питане къмъ председателството е било направено отъ г. Чешмеджиевъ вече на няколко пъти, направено е и отъ г. Омарчевски, отъ г. Ълкарски и г. Пждаревъ. Азъ смѣтамъ, че, имайки предъ видъ запитванията, които се отправятъ къмъ него, председателството ще трѣбва да съобщи писмено на съответнитъ г. г. министри, къмъ които сѣ отправени интерпелации, и на г. министъръ-председателя, че вече на няколко пъти е сезирано съ въпроса за разглеждане на интерпелациитъ. Това е, което председателството може да направи на основание на правилника, върху който се прилича вниманието му. Председателството нѣма право, по правилника, само да нарежда дневния редъ — за голѣмо съжаление.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Преди всичко има въпросъ за запазване на парламентарния редъ и на парламентаризма, г. председателю.

Председателът: Парламентаризмътъ се нази въ рамкитъ на конституцията и на статута на Събранието. Ако речемъ да го пазимъ по други начини, това нѣма да бѣде парламентаризмъ.

Бихъ молилъ и г. Чешмеджиева, и тѣзи, които биха говорили, да иматъ предъ видъ това, което казахъ, защото азъ не мога да не поставя на гласуване предложения отъ правителството дневенъ редъ. Къмъ туй ме задължава правилникътъ.

Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Не вземамъ думата, за да опровергавама тълкуванията, които г. председателътъ на Камарата дава по чл. 54 отъ правилника, при всичко че не мога да се съглася съ тѣхъ. Сми-сълътъ на правилника, споредъ мене, не е, чрезъ провлачане на запитванията и чрезъ Пилатовско измиване на рѣшетъ, да се осуетява поставянето на дневенъ редъ, когато и да било, на една интерпелация, отправена до надлежния министъръ. Въ стария правилникъ бѣ казано, че интерпелации се разглеждатъ всѣки четвъртъкъ. Последното измѣнение на правилника продължи само срокътъ, като го направи две седмици. Но не може и да се мисли, че, когато сме измѣняли правилника, ние сме мислили въобще да не се даде възможностъ да се разглеждатъ депозиранитъ въ бюрото на Камарата интерпелации.

Азъ разбирамъ, г. г. народни представители, че председателътъ на Камарата се съвещава съ Народното събрание по опредѣляне на дневния редъ. Азъ разбирамъ още, че тукъ въпросътъ не е само между интерпелатора и бюрото на Камарата, за да бѣде разрешаванъ между тѣхъ, а че има въпросъ и до самото правителство, специално до надлежния министъръ на желѣзницитъ и до министъръ-председателя, който представлява правителството, води политиката му и отговаря за нея въ нейната цѣлостъ. Обаче въ какво се заключава смисълътъ на това тълкувание? Вие знаете какъ това се практикува въ другитъ парламентарни страни, особено въ Франция, където, щомъ се депозиратъ интерпелации, обикновено моментално се пристѣпва къмъ тѣхното разглеждане, освенъ ако министъръ-председателътъ или правителството поискатъ отъ народното събрание — като посочатъ и извинителни причини за това — да не се поставятъ тѣ на разглеждане тутакси, на часа, обикновено въ първото заседание следъ депозирането имъ, въ първия денъ на явяването на новото правителство предъ камарата, когато то чете своята декларация. Правителството може, поради спешността на нѣкои други въпроси, да поиска, щото интерпелациитъ да не бѣдатъ разглеждани въ това заседание, а да бѣдатъ отсрочени за известно време.

Това още азъ разбирамъ. Но где е правителството, где е министърътъ на желѣзницитъ, който бѣ тукъ въ началото на заседанието, а сега се разхожда въ кулоаритъ, макаръ да знае, че сѣ отправени къмъ него интерпелации не за капризъ — обръщамъ върху това вниманието на Народното събрание — не по личенъ мотивъ и не по гонение отъ една партия срещу друга, каквото въ случая нѣма? Въ интерпелацията е изнесенъ материалъ, че сѣ на-

правени злоупотрѣбления и нередовности при упражненіе властта отъ министра на желѣзницитъ по отношение персонала. Следователно той трѣбва да отговори и да даде обясненията си предъ Народното събрание, а Народното събрание трѣбва да каже одобрява ли политиката на надлежния министъръ, който е размѣстилъ 7-8 хиляди души персоналъ, който е хвърлил и продължава да хвърля въ тревога тоя персоналъ по желѣзницитъ и пощитъ. Ако да, нека продължава тоя курсъ. Ако не, нека бѣде осъденъ надлежниятъ министъръ и той да си тегли заключението.

Г. министърътъ на финанситъ не си припомнямъ да е казалъ, че е донесълъ до знание на Събранието, какво интерпелацията ще бѣде разглеждана следъ бюджетитъ. Азъ четохъ въ вестницитъ, че г. министъръ-председателътъ е направилъ подобни изявления — че ще бѣде разглеждана интерпелацията следъ бюджетитъ, т. е. подиръ три месеца, като тия изявления сѣ придружили съ друга една бележка — че интерпелацията ще бѣде безпредметна, понеже народнитъ представители ще иматъ думата по бюджета на Министерството на желѣзницитъ и тамъ могатъ да се изкажатъ по политиката на правителството.

Позволете ми, г. г. народни представители, ако това е тѣй, да кажа, че то е едно заобикаляне на правилника и конституцията, то е едно погазване правата на народния представителъ да интерпелира чрезъ интерпелации министритъ, то е едно бѣгство, едно дезертиране отъ страна на министра и на правителството да отговори на единъ въпросъ, който вълнува цѣлото обществено мнение въ нашата страна и не засѣга само една професионална организация. (Оживление всрѣдъ мнозинството) Той е надхвърлилъ интереситъ на професията и е станалъ обществено достояние. Той е вече единъ парламентаренъ въпросъ. Ако при тѣй сложилитъ се обстоятелства едно правителство не желае да постави този въпросъ на дневенъ редъ, ако Народното събрание не желае да улесни разглеждането на интерпелацията, тогава всички тѣ бѣгатъ, тѣ се чувствуватъ гузни, всички тѣ държатъ смѣтка за своитъ партийни разчети, а не за интереситъ на Парламента, не за доброто направление на желѣзницитъ, не за удовлетворение на българската общественостъ.

Ето тамъ е различието между мене и почитаемия председателъ на Камарата. Както и да тълкува правилника, той, като председателъ на Камарата, има авторитетъ, той представлява Народното събрание, той се застъпва за неговитъ прерогативи, той чувствава, той вижда, че нѣма капризъ отъ страна на интерпелаторитъ, а че има единъ повисненъ общественъ интересъ къмъ тоя въпросъ. И ако не формално по правилника, като депутати, като политици, като стороници на парламентарния режимъ, ние се обръщаме къмъ него, а чрезъ него къмъ правителството, къмъ васъ (Сочи мнозинството) да изпълнимъ всички нашия дългъ и да удовлетвориимъ повелята на правилника и на конституцията, т. е. тая тѣй дълго провлачана интерпелация — най-после поради това, че Камарата нѣма сериозенъ дневенъ редъ, и че утре и другиденъ нѣма да пристѣпимъ къмъ бюджетитъ, че всички материали по интерпелацията сѣ изучени, че министърътъ е готовъ и може да излѣзе тукъ, може да излѣзе и правителството да отговори — да се постави на дневенъ редъ, нека си каже думата и Народното събрание, както подобава на хора съ съвѣсть, съ чувство на отговорностъ и уважение къмъ закона, а не да профанираме конституцията и нашитъ собствени наредби. Нека поставимъ на дневенъ редъ и да разгледаме тая интерпелация, за да ни бѣде дадено надлежното удовлетворение. Какво по-хубаво отъ това за единъ министъръ, като г. Костурковъ, за неговото минало, като радикалъ? Каточели тукъ сме се събрали само да правимъ питання и интерпелации! Азъ нѣмамъ никакви отношения на неприязнь къмъ него. Азъ не бихъ желалъ никога на това мѣсто (Сочи министерската маса) единъ радикалъ, който минава за демократъ, да бѣде компрометиранъ. Азъ не искамъ отъ това, че той днесъ е тукъ, че знае, че ще се разглежда отправената до него интерпелация, а стои вънъ отъ залата, да се прави заключение, че той дезертира, че той бѣга отъ поста си. Е добре, ако той е решилъ да напусне, да освободи министерския постъ — да си тегли заключението, за да стане интерпелацията безпредметна. Но ако той иска да държи на ината си, ако той не е чувствителенъ, тогава Народното събрание, което стои надъ всички капризи и надъ всички страсти, бюрото на Камарата, правителството, всички ние трѣбва да кажемъ нашата дума. А тя е: да бѣде поставена интерпелацията утре, другиденъ на разглеждане и да дадемъ възможностъ на народнитъ представители да си кажатъ думата.

Ж. Маджаровъ (з): Него го е страхъ да не го сполети нѣкоя катастрофа!

Председателъ: Не ше и дума, че и по конституцията, и по правилника на Събранието...

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Конституцията е погребана вече!

Председателъ:... интерпелиранитѣ г. г. министри трѣбва да отговорятъ Върху това споръ не може да става, две различни мнения не може да има.

Его защо казахъ преди малко, повтарямъ и сега, че, имайки предъ видъ ония ограничени права, които сѣ дадени отъ правилника на председателството, лично то не би могло да направи друго, освенъ да привлѣче вниманието на интерпелиранитѣ г. г. министри върху това, че не единъ пътъ тукъ се повдига въпросъ за нуждата и за дълга имъ да отговорятъ на запитванията.

Н. Кемилевъ (д. ст. Ц): Но тѣ пакъ не щатъ да отговорятъ! Мълчатъ!

Председателъ: Пардонъ! — Азъ и другъ пътъ съмъ заявявалъ и сега повтарямъ, че това, което ние отъ това мѣсто можемъ да направимъ, ше го направимъ.

Н. Захариевъ (з): Интерпелираниятъ министъръ е вънъ, въ коридора.

Председателъ: Председателството не е искало и нѣма защо да прикрива ония, които не искатъ да се съобразятъ съ веленията на основния законъ и на статута на Събранието. Председателството е готово да носи своитѣ отговорности, но само своитѣ, а не чуждитѣ.

За да бѣдемъ на базата на правилника, който дължимъ и ние отгукъ (Сочи председателското мѣсто), и вие оттамъ (Сочи банкитѣ) да пазимъ, би било добре, съгласно чл. 54 отъ правилника, преди да става дума инцидентно за тоя или за другъ день, въ който ше трѣбва да отговорятъ интерпелиранитѣ министри, да се направи предложение за опредѣляне на тоя день, затова, защото — пакъ повтарямъ — чл. 54 отъ правилника, тѣй както е измѣненъ, заповѣдва, щото Събранието да опредѣля съ решение особени заседания всѣки две седмици за интерпелации. Тая наредба отъ правилника не е изпълнена. Нищо не прѣчи на г. г. народнитѣ представители да направятъ подобно предложение. Ше го туримъ на разглеждане и тогава ше опредѣлимъ деня въобще. (Оживление всрѣдъ лѣвицата) Моля! — Смѣтамъ, обаче, да подчертая онова, що каза народниятъ представителъ г. Пастуховъ. И да направимъ това, което казахъ, то ше бѣде малко, защото, за да може една интерпелация да бѣде разгледана, не се иска само да има день, отреденъ за интерпелации, а и готовность на министра да отговори на отправената къмъ него интерпелация.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Колко време иска, за да отговори — една година стига ли му?

Г. Чешмеджиевъ (с. д): При това тълкуване на правилника, правя предложение...

Председателъ: Съгласно чл. 54 отъ правилника, за интерпелациитѣ се опредѣля особено заседание.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Имамъ ли думата?

Председателъ: Моля! — Независимо отъ вота, който ше има да даде Народното събрание по предложението на правителството за дневния редъ, ше сложа следъ това на гласуване и предложението, което прави народниятъ представителъ г. Чешмеджиевъ за изпълнението на правилника отъ мене.

Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Понеже въ последнитѣ заседания азъ съмъ тукъ, на министерската маса, и отъ името на правителството трѣбва да давамъ отговоръ на нѣколкократнитѣ запитвания отъ

страна на г. г. народнитѣ представители, които сѣ депозирали интерпелации, вчера, по поводъ депозираниято писмено искане отъ тѣхна страна до бюрото на Народното събрание, азъ заявихъ — и съмъ дълженъ тукъ, отъ името на правителството, да приповторя този отговоръ — че уведомихъ Министерския съветъ, и г. министъръ-председателъ ми даде съгласието си, че следъ приключване разглеждането на законопроекта за бюджета, отчетността и предприятията, което въроятно утре вечеръ ше се привърши, и следъ приключване разглеждането на бюджетно-проектитѣ отъ Министерския съветъ, които той непрекъснато продължава да разглежда, и което ше се приключи най-късно въ петъкъ вечеръ, г. министъръ-председателъ ше даде тогава отговоръ, кога ше бѣде опредѣленъ день за разглеждане на интерпелациитѣ.

Този отговоръ мога да дамъ азъ отъ страна на правителството, като взехъ актъ отъ настояванията, които се правятъ — и съ право — отъ страна на господата, които сѣ направили интерпелации, за поставянето на интерпелациитѣ на дневенъ редъ.

И азъ ви моля, при тая декларация, да се съгласите да гласувате сега дневния редъ, който ше предложи г. председателъ, а въ петъкъ вечеръ, когато г. министъръ-председателъ ше бѣде тукъ и ше има възможность да размѣни мисли съ бюрото, ше се опредѣли кога да се поставятъ интерпелациитѣ на дневенъ редъ.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Г. председателю! Тия обяснения на г. министра на финанситѣ, като представителъ на правителството въ момента, ги разбирамъ въ тоя смисълъ, че г. министъръ-председателъ е обещалъ, щото въ петъкъ вечеръ да предложи да се опредѣли денъ за разглеждане интерпелациитѣ. Ако това предлагате и Вие, г. министре, азъ съмъ готовъ да се съглася въ петъкъ вечеръ да бѣде опредѣленъ денъ, кога да се разгледатъ интерпелациитѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. министъръ-председателъ ше се яви да Ви отговори. Азъ не съмъ министъръ-председателъ.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Ако пакъ г. председателътъ заявя, че разбира предложението на г. министра на финанситѣ въ смисълъ, че въ петъкъ г. министъръ-председателъ ше бѣде свободенъ да се яви предъ Народното събрание и, ако намѣри за умѣстно, ше отговори на настояванията отъ наша страна, то азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че, колкото и авторитетно да искаше да изтъква г. председателътъ на Народното събрание чл. 54 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, все пакъ това негово авторитетно тълкуване — на дѣвамъ се, и той ше се съгласи съ мене — не може да отиде противъ едно тълкуване на тоя правилникъ, което казва, че все пакъ въ тия две седмици, които сѣ предвидени въ него, все пакъ въ тия 14 дни трѣбва да има единъ день за разглеждане на интерпелации и че тѣзи 14 дни не могатъ да се превърнатъ въ 140 дни, колкото станаха откакъ сѣ депозирали тия интерпелации — 5 ноемврий 1933 г. — защото тия 14 дни ние сме ги прекарали вече 9 пъти по 14 и при все това тоя день още не е опредѣленъ.

Независимо отъ това, авторитетното тълкуване на г. председателя на Народното събрание нѣма да противоречи и на едно тълкуване, което ние тукъ трѣбва да направимъ — че дневниятъ редъ на Народното събрание не зависи изключително отъ волята на правителството. И който би далъ противно тълкуване на правилника, той ше суспендира изцѣло правата на Народното събрание. Защото, г. г. народни представители, кога единъ министерски съветъ, кога едно правителство ше иска да се постави на разглеждане една интерпелация по неговата политика? Че то може никога да не пожелае да се постави на дневенъ редъ такава интерпелация! Значи ли това, че ние трѣбва да скръстимъ ръце и да не си опредѣлимъ такава точка въ дневния редъ? До такова — какъ да кажа — абсурдно тълкуване на правилника, азъ се надѣвамъ, г. председателю, че нѣма да се позволи да отидемъ, защото тогава ние ще изгубимъ смисъла си като Парламентъ, ше остане да зависимъ изключително отъ волята на министъръ-председателя и отъ волята на правителството.

Ето защо, разбирайки така чл. 54 отъ правилника, при това авторитетно тълкуване, което му се даде отъ тамъ (Сочи председателското мѣсто), ние си запазваме правото да си опредѣляме тукъ дневния редъ. Ограничението може да бѣде само въ това, че ние трѣбва въ две седмици да опредѣлимъ единъ день.

И затуй, за да не манкираме отъ своята служба, отъ своя дългъ, за да запазимъ правилника, азъ приканвамъ председателството да се съгласи, че отъ днесъ нататъкъ текатъ тия две седмици и въ вторникъ или срѣда идната седмица — ние да опредѣлимъ сега тоя день — да дойдатъ интерпелиранитѣ министри, за да отговорятъ.

Ние ще се съобразимъ, най-после, и съ това, което ни каза представителътъ на правителството, г. министъръ Стефановъ, че въ четвъртъкъ или петъкъ ще се изчерпятъ разискванията по законопроекта за бюджета, отчетността и предприятията и ще минатъ дотогава бюджетопроектитѣ презъ Министерския съветъ. Значи презъ следната седмица въ срѣда или четвъртъкъ — най-сетне, да направимъ тая отсѣпка — може да се разгледатъ интерпелациитѣ, като още днесъ бжде опредѣленъ деньтъ. Съ това ние ще дадемъ доказателство, че не искаме да спъваме правителството въ неговата голѣма работа.

Въ такъвъ смисълъ азъ правя предложение. Остава на г. министъръ-председателя той да опредѣли най-после тоя день презъ следната седмица, но непременно да бжде опредѣленъ единъ день, когато да бждатъ поставени на дневенъ редъ интерпелациитѣ.

Председателътъ: Пакъ повтарямъ, ще положа на гласуване преди всичко предложения отъ правителството дневенъ редъ, а следъ това — предложението на народния представител г. Григоръ Чешмеджиевъ, което предложение може да бжде поставено на гласуване, ако трѣбва да бжде разбрано така, че въ утрешното заседание, ако Събранието се съгласи, да се разиска върху ония „особени заседания“, които, споредъ него, ще има да се опредѣлятъ за всѣки две седмици. „За запитванията“ — за трети пътъ чета — „Събранието опредѣля особени заседания . . .“ Трѣбва да има предложение за опредѣляне на тия заседания; ние ще го обсъдимъ и ще опредѣлимъ особенитѣ заседания за интерпелации.

Председателъ: АЛ. МАЛИНОВЪ

Моля, прочее, ония г. г. народни представители, които приематъ следния, предложенъ отъ правителството, дневенъ редъ за утрешното заседание:

1. Трето четене на законопроекта за извънбюджетенъ (сврѣхсметенъ) кредитъ отъ 200.000.000. л. за изплащане стойността на отчуждениитѣ за държавни нужди недвижими имоти и пр.;

2. Второ четене на законопроекта за обществено подпомагане — продължение разискванията;

3. Второ четене на законопроекта за бюджета, отчетността и предприятията — продължение разискванията;

4. Второ четене законопроекта за ликвидация на заемитѣ, отпущнати по закона за направа на икономически къщи и за насърчение на жилищния строежъ;

5. Първо четене на законопроекта за посмъртната взаимноспомогателна каса на служителитѣ при изборнитѣ учреждения и

6. Второ четене на законопроекта за отпущане еднократна държавна помощ на общината въ с. Калифарезо, Търновски окръгъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля ония, които приематъ, като седма точка отъ дневния редъ, опредѣляне особени заседания презъ всѣки две седмици за отговоръ на интерпелации, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Н. Кемилевъ (д. сг. Ц): (Къмъ мнозинството) Ашколсунъ! Не ви ли е срамъ, бе?

Председателътъ: Малцинство. Какво да направя! (Голѣма глъчка и оживление)

Вдигамъ заседанието

(Вдигнато въ 18 ч. и 28 м.)

Секретари: { **СТ. СЛАВОВЪ**
Ж. ЖЕЛЯБОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ